

Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

Welkom

Flevoland, Gelderland en Overijssel

Weer ruimte voor boer, natuur en bouw

Informatiebijeenkomst

2 september 2026

Provinciehuis Overijssel in Zwolle

Meer ruimte voor boer, natuur en bouw

Fred van de Wart

Uitdagingen

- Gezamenlijke opgave voor het hele land door alle sectoren
- Interbestuurlijke samenwerking: samen aan de lat
- Focus op zoneringsaanpak
- Overheden spelen sleutelrol in de uitwerking

Inhoud maatregelenpakket

Weer ruimte voor boer, natuur en bouw

Maatregelenpakket voor landbouw, natuur en stikstof

Een landbouw voor de toekomst

- Heldere doelen voor minder uitstoot op bedrijfsniveau. De ondernemer kiest wat bij zijn bedrijf past.
- Hoeveelheid melkvee in balans met beschikbare grond.
- Financiële steun voor investeren, vernieuwen, omschakelen of stoppen.

Samen aan zet met boer, keten en regio

- Ondersteuning van (jonge) boeren en sector.
- Kennis en innovatie stimuleren en versnellen.
- Ondersteuning voor een sociaal en economisch sterk platteland.
- Ketenpartijen en consumenten leveren ook.
- Vraag naar biologisch vergroten.

In en rond kwetsbare natuur

- Extra inzet in zones rond kwetsbare natuurgebieden.
- Maatwerk per gebied om effecten gericht aan te pakken.
- Ondersteuning voor boeren en tuinders bij noodzakelijke veranderingen in deze gebieden.

Aan de slag met natuurherstel

- Stikstofuitstoot van industrie, mobiliteit en landbouw structureel verlagen om de natuur te herstellen.
- Investeren in herstel en beter beheer van natuur.
- Aanpak van stikstof, water en verdroging in samenhang.
- Extra aandacht voor gebieden waar de opgave het grootst is.

Ruimte voor vergunningverlening

- Meer ruimte voor woningbouw, infrastructuur en verduurzaming landbouw en industrie.
- Stikstofdoelen en maatregelen worden juridisch vastgelegd.
- Gebied voor gebied komt vergunningverlening op gang.
- Rekenkundige ondergrens wordt zo snel mogelijk ingevoerd (uiterlijk eind 2027).

1. Emissiereductie in de landbouw, industrie en mobiliteit

- Omgevingswaarden o.b.v. kritische depositiewaarde (KDW) vervangen door wettelijke emissiedoelen
- Stikstofvermindering: 42-46% in de landbouw, 50% in de mobiliteit, en 50% in de industrie in 2035 ten opzichte van 2019.
- In de landbouw:
  - Grondgebondenheidsnorm.
  - Bedrijfsspecifieke emissienormen
  - Steun voor investeren, vernieuwen, omschakelen of stoppen.
- Publicatie van regels in januari '27

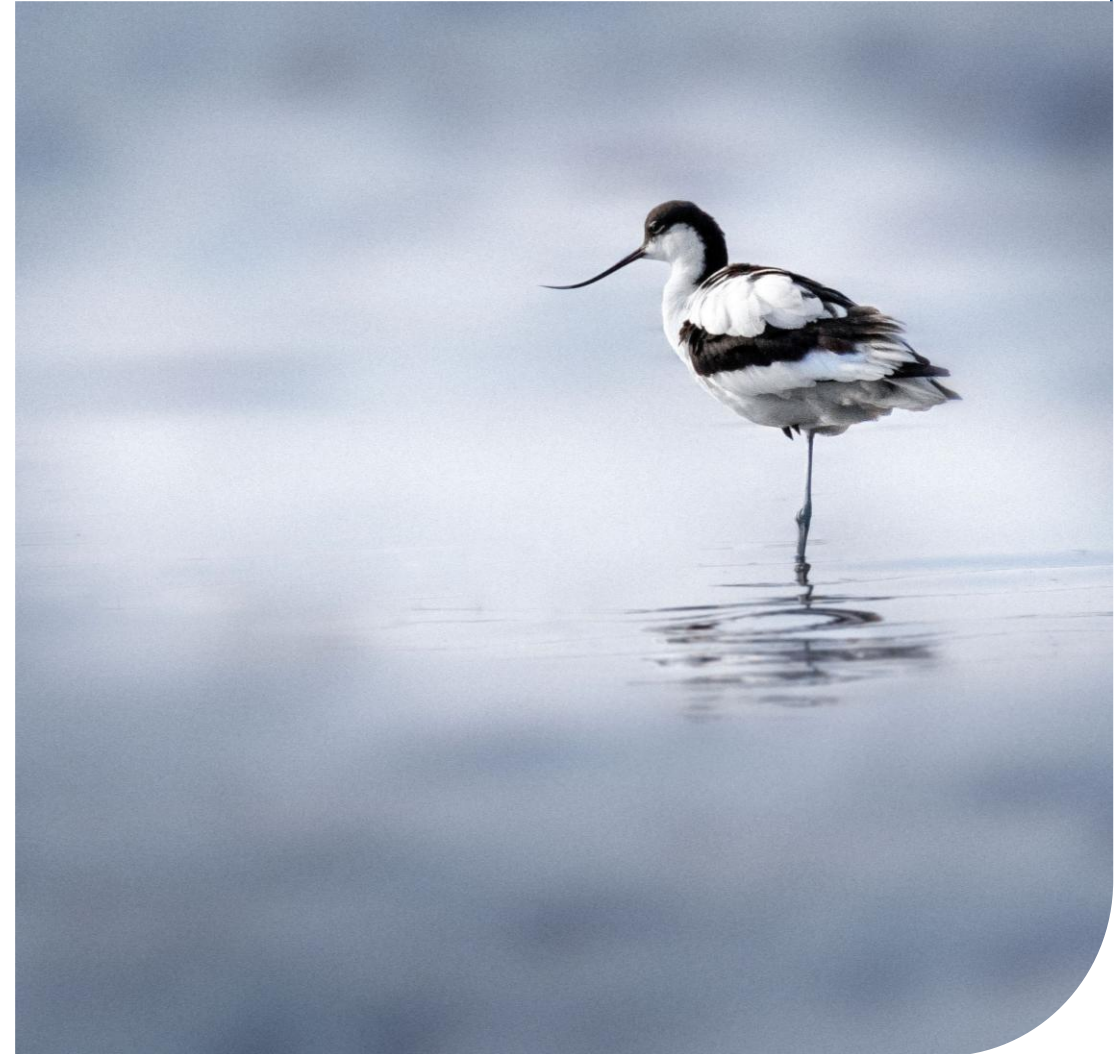
2. Samen met boer, keten en regio vooruit

- Ondersteuning bij stalaanpassingen en managementmaatregelen
- Groen gas via mestvergisting & opschaling Renure
- Omschakeling naar duurzame en biologische productie ondersteunen, vraag vergroten
- Extensiveren via het ANB, een transitieregeling en actief grondbeleid
- Impuls sociaal en economisch sterk platteland
- Ondersteuning jonge boeren

3. Inzet in en rond kwetsbare natuur- en watergebieden

- In zones rond kwetsbare water- en natuurgebieden ligt een aanvullende opgave voor het behalen van natuur- en waterdoelen.
- In deze gebieden is een aanvullende inzet nodig met een combinatie van systeemherstel en een extensieve landbouw in de zone.
- Combinatie van normeren en faciliteren
- Zones (500-1000m) rond 100-120 stikstofgevoelige natuur
- Voor kwetsbare watergebieden 26 grondwaterbeschermingsgebieden en 65 beekdalen in beeld met nutriëntopgave
- Grote rol voor medeoverheden in verdere uitwerking van beleidsvoornemen en het ondersteunen van actief grondbeleid en het vormgeven van gebiedsprocessen

4. Aan de slag met natuurherstel

- Voorkomen verslechtering en bereiken instandhoudingsdoelstellingen & vergunningverlening.
- Uitbreiden aantal hectares met regeling Agrarisch natuur- en landschapsbeheer.
- Aanpak alle drukfactoren (o.a. stikstof, water en verdroging) in samenhang.
- Natuurplan op 1 september 2027 indienen bij de Europese Commissie.

5. Ruimte voor vergunningverlening

- Vereist vastleggen van wettelijke emissiedoelen en vastleggen van maatregelen in programma
- Spoedwet emissiereductiedoelstellingen oktober 2026.
- Interbestuurlijke afspraken t.a.v. natuurinformatie.
- Wetenschappelijk onderbouwde RKO.
- Vergunningverlening stapsgewijs en gebied voor gebied weer op gang.

Contouren van de aanpak

uit: kamerbrief 'Weer ruimte voor Boer, Natuur en Bouw', 26 juni

Generiek

- Hoogte bedrijfsspecifieke emissienorm melkveehouderij
- Hoogte grondgebondenheidsnorm
- Verbreden productierechten (grondslag en sectoren)
- Maatregelen industrie en mobiliteit
- Bedrijfsspecifieke emissienormen
kpi (koppelen aan fosfaatrechten)
Hoogte van de norm (0,164 kilo NH3 en 92 kg CO2 eq per fosfaatrecht)

Gebiedsgericht

- Definitieve selectie gebieden (zonering en watergebieden)
- Zoneringsaanpak: vaststelling breedte zones
  - 500-1000m
- Aanpak kwetsbare watergebieden
  - Bufferzone en extensiever gebruik
- Voorschriften landbouwkundig gebruik melkveehouderij en akkerbouw vaststellen

Natuur

- Pakket natuurmaatregelen gericht op herstel

Perspectief

- Toekomstbestendige landbouw
  - Pakket maatregelen ter ondersteuning ondernemers
- Sterk platteland
  - Middelen voor een actieprogramma en regiospecifieke ondersteuning
- Vergunningverlening deels op gang
  - Kleigronden en kustregio's
  - Verduurzaming

Regionale uitdagingen

- Gelderland: spannende fase voor provincie met strokenbeleid in PS. Goed overleg over afstemming rijksbeleid.
- Overijssel: ambtelijk goed in gesprek met provincie over zonering.
- Flevoland: geen zones en wel goed in gesprek over generiek beleid.

EN

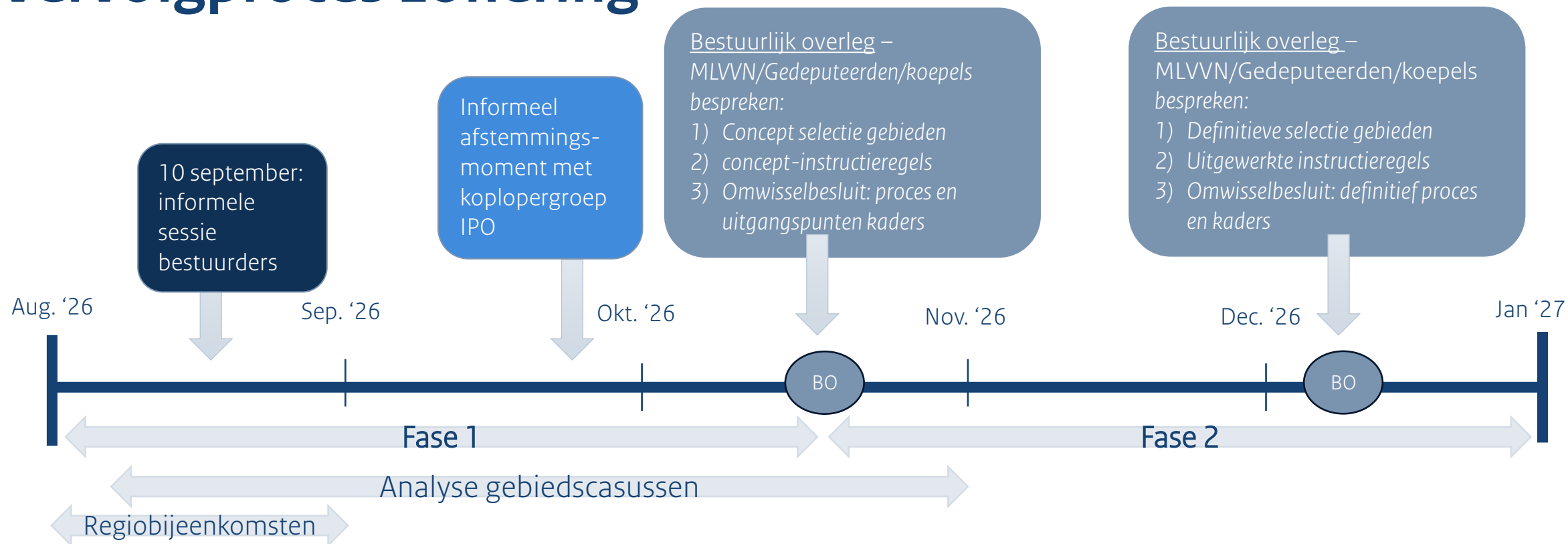
- Extra Rijksinzet: samenwerking met extra rijksinzet via Aanpak Veluwe en Noord West Overijssel loopt.

- Regionale uitdagingen:

Onderstaand een aantal misverstanden op een rij

1. Emissienorm straft biologische/extensieve boeren	Het kabinet kijkt of normen aansluiten bij bedrijven die al stappen hebben gezet, overweegt aanpassingen/extra steun, en wil biologische bedrijven uitzonderen van de broeikasgasnorm.
2. Emissienormen zijn alleen te halen door dieren weg te doen	Boeren hebben meerdere opties: minder dieren, maar ook management, stalsysteem, voer/weidegang of extra fosfaatrechten. Onlinetools (zoals van Agractie) tonen dit onvolledig, wat een vertekend beeld geeft. WUR bouwt daarom (gereed begin 2027) een gevalideerde tool; Kringloopwijzer geeft nu al een eerste indicatie.
3. Boeren in zones moeten 20% extra reduceren	Dat cijfer geldt niet per bedrijf, maar is een landelijk gemiddelde extra reductiedoel per gebied bovenop de generieke norm. Verschilt per gebied.
4. Alleen boeren moeten fors reduceren	Nee: industrie en mobiliteit moeten ook 50% reduceren in 2035, met €250 miljoen extra voor stikstofmaatregelen (zonering industrie, schonere bouw/binnenvaart, etc.).
5. De €20 miljard gaat vooral naar uitkoop	Slechts €2,75 miljard (13,75%) is voor vrijwillige beëindiging. De rest (€2 miljard management/innovatie, €9 miljard gebiedsondersteuning) gaat vooral naar boeren die willen doorontwikkelen, verduurzamen of omschakelen.
6. Natuurdoelanalyses zijn alleen modelmatig, geen echte monitoring	NDA's gebruiken zowel veldonderzoek als modellen. Een overschrijding van de KDW leidt niet automatisch tot een negatieve beoordeling.

Vervolgproces zonerings

Fase 1 (aug-okt): concretiseren

- Gesprekken tussen individuele provincies en LVVN/regioteams
- Uitwerking:
  - Selectie van gebieden
  - Uitwerken concept-instructieregels
  - Uitwerken proces omwisselbesluit
  - Nadere uitwerking Faciliterend pakket

Fase 2 (okt-jan): verfijnen

- Verfijnen van
- Rijksinstructieregels – publicatie in januari
  - Begrenzing zones
  - Proces en kaders omwisselbesluit
  - Selectie beekdalen/ grondwaterbeschermingsgebieden
  - Faciliterend pakket

Bedankt!